

ДЕРЖАВНА РЕГУЛЯТОРНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
(ДРС)

вул. Арсенальна, 9/11, м. Київ, 01011, тел./факс (044) 239-76-40
E-mail: inform@drs.gov.ua, Сайт: www.drs.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 39582357

на № _____ від _____ 20__ р.

РІШЕННЯ
про відмову в погодженні проекту регуляторного акта

Державна регуляторна служба України відповідно до Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» розглянула проект наказу Міністерства економіки України «Про затвердження Вимог до суб'єктів господарювання, які мають намір виконувати (виконують) експертизу стану охорони праці та безпеки промислового виробництва, технічний огляд та/або експертне обстеження (технічне діагностування), машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки» (далі – проект наказу), а також документи, що надані до нього листом Державної служби України з питань праці від 15.05.2023 № 1720/1/11-23а.

За результатами проведеного аналізу проекту наказу та аналізу його регуляторного впливу на відповідність вимогам статей 4, 5, 8 та 9 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» (далі – Закон), ДРС

встановила:

проектом наказу пропонується затвердити вимоги до суб'єктів господарювання, які мають намір виконувати (виконують) експертизу стану охорони праці та безпеки промислового виробництва, технічний огляд та/або експертне обстеження (технічне діагностування), машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки машин, а також передбачено визнати такими, що втратили чинність:

- наказ Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 03 вересня 2007 року № 195 «Про затвердження Вимог до спеціалізованих та експертних організацій, передбачених постановою Кабінету Міністрів України від 26.05.2004 № 687», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 05 листопада 2007 року за № 1247/14514;

- наказ Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 08 квітня 2008 року № 72 «Про затвердження Змін до

Державна регуляторна служба України

РІШЕННЯ № 246 від 13.06.2023

Підписав: Кучер Олексій Володимирович

Сертифікат: 4FD4BFDE9E1BAF3A040000088690000DF390100

Дійсний: з 14.06.2022 19:27:10 по 14.06.2023 19:27:10

наказу Держгірпромнагляду від 03.09.2007 № 195», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 25 квітня 2008 року за № 369/15060;

- наказ Міністерства економіки України від 06 січня 2022 року № 34 «Про затвердження Вимог до експертних організацій, які мають намір виконувати (виконують) експертизу стану охорони праці та безпеки промислового виробництва та щодо відповідності машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки вимогам законодавства про охорону праці та промислової безпеки», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 01 лютого 2022 року за № 118/37454.

Зазначений проект наказу вже знаходився на розгляді в ДРС (лист Держпраці від 02.01.2023 № 10/1/12-23а). За результатами опрацювання проекту наказу та аналізу його регуляторного впливу було прийнято рішення № 122 від 29.03.2023 про відмову в погодженні проекту регуляторного акту.

При опрацюванні повторно наданого на розгляд до ДРС проекту наказу встановлено, що нова редакція проекту регуляторного акта є аналогічною попередній редакції, тобто Держпраці не враховані зауваження, викладені ДРС у попередньому листі, тому проект наказу не може бути погоджений у запропонованій редакції, оскільки розробником не дотримано вимог статей 4, 5 та 8 Закону.

Разом з цим, нижче зазначаємо зауваження та пропозиції, які стосуються редакції проекту наказу.

Слід зазначити, що назва проекту наказу не відповідає його змісту.

Проект наказу розроблений, зокрема, відповідно до Закону України «Про охорону праці» та Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки (далі – Порядок видачі дозволів), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2011 р. № 1107.

За своєю назвою проект наказу повинен містити вимоги до **суб'єктів господарювання, які мають намір виконувати (виконують) експертизу стану охорони праці та безпеки промислового виробництва, технічний огляд та/або експертне обстеження (технічне діагностування), машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки.**

Проте, пункт 1 проекту наказу зазначені вище вимоги покладає на:

- експертних організацій, які мають намір виконувати (виконують) експертизу стану охорони праці та безпеки промислового виробництва інших суб'єктів господарювання;

- експертних організацій, які мають намір проводити (проводять) технічний огляд, експертне обстеження (технічне діагностування) устаткування та провадять діяльність у цій сфері як третя особа;

- спеціалізованих організацій, які мають намір проводити (проводять) технічний огляд, випробування устаткування, що перебуває у його володінні, користуванні (експлуатації).

Відповідно до абзацу третього пункту 3 та пункту 4 Порядку видачі дозволів **експертні організації** - експертно-технічні центри, що належать до сфери управління Держпраці, або незалежні експертні організації, які забезпечують науково-технічну підтримку державного нагляду у сфері промислової безпеки та

охорони праці та мають підтверджену компетенцію для інспекційної діяльності у сфері охорони праці відповідно до законодавства.

Вимоги до експертних організацій розробляються Держпраці та затверджуються за погодженням з Антимонопольним комітетом в установленому порядку.

Отже, необхідно редакційно узгодити між собою назву та зміст по тексту проекту наказу з одночасним приведенням проекту в частині кола осіб, до яких пропонуються відповідні вимоги у відповідність до законодавства.

Також, проектом наказу, серед іншого, ***запроваджується обов'язок для суб'єктів господарювання (експертних організацій – з урахуванням вищезазначених зауважень)***, незалежно від їх форми власності, що провадять діяльність у сферах експертизи стану охорони праці та безпеки промислового виробництва, технічного огляду машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, експертного обстеження (технічного діагностування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки ***бути акредитованими національним органом України з акредитації як органи з інспектування, що здійснюють інспектування як третя сторона.***

Відповідно до статті 21 Закону України «Про охорону праці» роботодавець повинен одержати дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки (далі - дозвіл).

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці, видає дозволи на безоплатній основі ***на підставі висновку експертизи стану охорони праці та безпеки промислового виробництва*** суб'єкта господарювання, проведеної експертно-технічними центрами, які належать до сфери управління центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці, або незалежними експертними організаціями, які забезпечують науково-технічну підтримку державного нагляду у сфері промислової безпеки та охорони праці.

При цьому ні Законом України «Про охорону праці», ні Порядком видачі дозволів не передбачено обов'язкової акредитації відповідних експертних організацій.

Крім того, наголошуємо, що статтею 5 Закону України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності» передбачено основні принципи діяльності з акредитації, зокрема принцип добровільності акредитації.

Тому, запропонована редакція проекту наказу суперечить Закону України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності» та порушує один з основних принципів на яких базується діяльність з акредитації.

Враховуючи зазначене, проект наказу потребує приведення у відповідність до вимог чинного законодавства, в частині встановлення вимоги щодо обов'язковості акредитації суб'єктів господарювання.

До того ж, механізм державного регулювання, який запроваджується введенням в дію зазначеного проекту регуляторного акта створить штучні обмеження у сфері проведення технічного огляду устаткування та експертного обстеження шляхом затвердження непередбачених чинним законодавством вимог

до суб'єктів господарювання, що тягнуть за собою адміністративне навантаження та не виправдані витрати коштів суб'єктів господарювання для впровадження відповідного регулювання.

Вимоги, запропоновані проектом наказу, не узгоджуються з частиною 3 статті 18 Господарського Кодексу України відповідно до якої, органам державної влади та органам місцевого самоврядування, їх посадовим особам забороняється приймати акти та вчиняти дії, які усувають конкуренцію або необґрунтовано сприяють окремим конкурентам у підприємницькій діяльності, чи запроваджують обмеження на ринку, не передбачене законодавством України. Законом можуть бути встановлені винятки з цього правила з метою забезпечення національної безпеки, оборони чи інших загальносуспільних інтересів.

Засадами державної регуляторної політики, визначеними Законом, встановлюється необхідність доведення регуляторним органом доцільності прийняття та впровадження в дію кожного окремого регуляторного акта.

При цьому, враховуючи вимоги статті 21 Закону, ДРС приймає рішення про погодження або про відмову в погодженні проектів регуляторних актів з урахуванням як самого проекту акта, так і супровідних до нього документів, визначених цим Законом, обов'язковим серед яких є, насамперед, аналіз регуляторного впливу (далі – АРВ).

Відповідно до вимог статті 1 Закону АРВ – документ, який містить обґрунтування необхідності державного регулювання шляхом прийняття регуляторного акта, аналіз впливу, який справлятиме регуляторний акт на ринкове середовище, забезпечення прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян та держави, а також обґрунтування відповідності проекту регуляторного акта принципам державної політики.

У цьому випадку наданий розробником АРВ до проекту наказу не в повній мірі відповідає вимогам Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2004 № 308 (зі змінами) (далі – Методика).

Так, у розділі I «Визначення проблеми» АРВ згідно з вимогами Методики, розробник має чітко визначити проблему, яку пропонується розв'язати шляхом державного регулювання; зазначити дані у числовій формі, які б обґрунтували наявність проблеми, її масштаб та важливість; зробити аналіз цієї проблеми та оцінку її важливості, зокрема, зробити короткий аналіз причин, через які вона виникла, та описати масштаб проблеми.

Однак розробником не доведено, що надана для погодження редакція проекту наказу дозволить вирішити визначені проблеми та досягнути задекларованих цілей.

Враховуючи зазначене, наведена в цьому розділі АРВ інформація не відповідає вимогам статті 4 Закону, зокрема, принципу доцільності, оскільки розробником не доведена наявність проблеми, що потребує державного втручання, та не обґрунтована необхідність державного регулювання господарських відносин з метою її вирішення.

У розділі III «Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей» АРВ розробник повинен визначити всі прийнятні альтернативні способи досягнення цілей державного регулювання, обрати для проведення оцінки

альтернативних способів досягнення цілей не менше двох альтернатив, стисло описати їх та навести аргументи щодо переваги обраного способу.

Зауважуємо, що при розробці АРВ необхідно зробити всебічний аналіз ситуації та описати не лише позитивні, а й негативні фактори.

Однак розробник обмежився виключно текстовим і формальним описом вигод і витрат держави та суб'єктів господарювання від застосування обраних альтернатив. При цьому визначена розробником Альтернатива 1 «Збереження чинного регулювання» не проаналізована. Натомість зазначено, що при збереженні існуючого регулювання відсутні будь-які вигоди для держави та суб'єктів господарювання.

Крім того, в таблиці «Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання» Альтернатива 2 «Прийняття проекту акта» розробник не зазначає реальні витрати для суб'єктів господарювання, які виникнуть для реалізації норм зазначеного проекту.

Інформуємо, що аналіз вигод та витрат показує соціальну та економічну доцільність запропонованого регулювання, допомагає оцінити вплив, який може мати регуляторний акт на інтереси різних груп (держави, суб'єкти господарювання, громадяни).

Підсумовуючи викладене, вказані обставини унеможливають надання об'єктивної оцінки тому, наскільки обраний розробником спосіб державного регулювання відповідає проблемі, що потребує врегулювання, та наскільки його застосування буде ефективним для її вирішення.

У зв'язку з неналежним опрацюванням попередніх розділів АРВ, у розділі IV «Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей» розробником не доведено вибір оптимального альтернативного способу з урахуванням системи бальної оцінки ступеня досягнення визначених цілей, не проаналізовано причини відмови від застосування того чи іншого способу та аргументи на користь обраного, що є порушенням принципу ефективності – забезпечення досягнення внаслідок дії регуляторного акта максимально можливих позитивних результатів за рахунок мінімально необхідних витрат ресурсів суб'єктів господарювання, громадян та держави.

Виходячи з наведеного, за результатами розгляду проекту наказу та аналізу його регуляторного впливу встановлено, що проект регуляторного акта розроблений без дотримання ключових принципів державної регуляторної політики: доцільності, ефективності та збалансованості, визначених вимогами статті 4 Закону; статті 5 Закону, в частині недопущення прийняття регуляторних актів, які є непослідовними або не узгоджуються чи дублюють діючі регуляторні акти та статті 8 Закону, в частині підготовки АРВ з урахуванням вимог Методики.

Ураховуючи зазначене, керуючись частиною четвертою статті 21 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», Державна регуляторна служба України

вирішила:

відмовити в погодженні проекту наказу Міністерства економіки України «Про затвердження Вимог до суб'єктів господарювання, які мають намір виконувати (виконують) експертизу стану охорони праці та безпеки промислового виробництва, технічний огляд та/або експертне обстеження (технічне діагностування), машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки».

**Голова Державної регуляторної
служби України**

Олексій КУЧЕР